

**KLUBY I ORGANIZACJE
SPORTOWE
W PRAWIE POLSKIM
NA TLE ROZWIĄZAŃ ZAGRANICZNYCH**

Eligiusz Jerzy Krześniak

MONOGRAFIE

KLUBY I ORGANIZACJE SPORTOWE W PRAWIE POLSKIM NA TLE ROZWIĄZAŃ ZAGRANICZNYCH

Eligiusz Jerzy Krześniak

MONOGRAFIE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 sierpnia 2016 r.

Recenzent

Dr hab. Jerzy Jacyszyn, prof. UW

Wydawca

Agata Jędrasik

Redaktor prowadzący

Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Paterak-Kondek

Łamanie

Fotoedytor

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN: 978-83-8092-521-2

ISSN 1897-4392

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Przegląd treści

Wykaz skrótów / 25

Wstęp / 29

Część pierwsza

Organizacja sportu – zagadnienia wstępne / 33

Rozdział I

Zagadnienia wprowadzające / 35

Rozdział II

Organizacja sportu na świecie i polski model na tle rozwiązań zagranicznych / 58

Część druga

Perspektywa porównawcza / 111

Rozdział I

Model regulacji sportu w Niemczech / 113

Rozdział II

Model regulacji sportu w Wielkiej Brytanii / 169

Rozdział III

Model regulacji sportu w Stanach Zjednoczonych / 214

Część trzecia

Prawo a sport w Polsce – zagadnienia dogmatyczne i teoretyczne / 245

Rozdział I

Prawo a sport w Polsce – rys historyczny / 247

Rozdział II

Metody i przedmiot regulacji / 288

Rozdział III

Relacje horyzontalne / 318

Rozdział IV

**Relacje wertrykalne – kluby i pzs wobec ministra sportu, sądów
oraz UOKiK / 472**

Rozdział V

Inne organizacje sportowe w polskim sporcie (wzmianka) / 504

Część czwarta

Rozstrzyganie sporów / 509

Rozdział I

Odpowiedzialność dyscyplinarna / 511

Rozdział II

**Sądy polubowne w sporcie – zagadnienia teoretyczne i praktyka
funkcjonowania / 548**

Podsumowanie i wnioski finalne / 637

Orzecznictwo / 653

Bibliografia / 659

Skorowidz / 677

Spis treści

Wykaz skrótów / 25

Wstęp / 29

Część pierwsza

Organizacja sportu – zagadnienia wstępne / 33

Rozdział I

Zagadnienia wprowadzające / 35

1. Zakres badań, warsztat, główny cel badawczy / 35
  - 1.1. Zakres przedmiotowy badań i proponowany sposób ujęcia tematu / 35
  - 1.2. Metody i narzędzia badawcze / 42
    - 1.2.1. Prawnoporównawcza analiza funkcjonalna / 42
    - 1.2.2. Metoda historycznoprawna / 47
    - 1.2.3. Ekonomiczna analiza prawa (nauki ekonomiczne oraz nauki o kulturze fizycznej) / 48
    - 1.2.4. Analiza aktów stosowania prawa / 49
    - 1.2.5. Analiza normatywna z elementami rozumowania abdukcyjnego / 49
  - 1.3. Zamierzenie badawcze i zamierzone wnioski finalne / 50
2. Układ strukturalny monografii – omówienie / 51
  - 2.1. Struktura monografii / 51
  - 2.2. Wyłączenia z zakresu monografii / 54

Rozdział II

Organizacja sportu na świecie i polski model na tle rozwiązań zagranicznych / 58

1. Sport w prawie Unii Europejskiej oraz w dokumentach Rady Europy / 58
  - 1.1. Unijna zasada swobodnego obrotu a sport. Realizacja zasad wspólnego rynku europejskiego i kluczowe orzeczenia ETS / 58

- 1.2. Polityka Unii Europejskiej w zakresie sportu, stanowisko Komisji Europejskiej i Rady Europejskiej oraz przepisy traktatowe / **65**
  - 1.2.1. Sport w dokumentach traktatowych i Białej Księdze / **65**
  - 1.2.2. Rola Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego w uznaniu odrębności sportu / **67**
  - 1.2.3. Stanowisko Rady Europy oraz UNESCO / **68**
- 1.3. Unijne zasady prawa konkurencji a sport / **68**
  - 1.3.1. Art. 101 i 102 TFUE. Związki sportowe jako przedsiębiorstwa / **68**
  - 1.3.2. Metodologia reguł prawa konkurencji (aneks I do Białej Księgi) / **69**
  - 1.3.3. Organizacje *non-profit* / **70**
  - 1.3.4. Europejski i amerykański model sportu w ujęciu Komisji Europejskiej / **71**
  - 1.3.5. Krajowe związki sportowe a producenci sprzętu sportowego / **71**
2. Modele regulacji sportu na świecie / **72**
  - 2.1. Wprowadzenie / **72**
  - 2.2. Model interwencjonistyczny vs. model nieinterwencjonistyczny / **73**
    - 2.2.1. Wprowadzenie / **73**
    - 2.2.2. Model interwencjonistyczny / **73**
    - 2.2.3. Model nieinterwencjonistyczny / **77**
    - 2.2.4. Model amerykański / **78**
    - 2.2.5. Internacjonalizacja norm prawnych związanych ze sportem / **79**
  - 2.3. Zasada „jeden sport – jedna organizacja”. Piramida organizacyjna. Europejski model regulacji sportu / **79**
  - 2.4. Formy prawne wykorzystywane do prowadzenia działalności sportowej / **83**
  - 2.5. Ewolucja modeli regulacji sportu / **84**
  - 2.6. Struktury organizacyjne międzynarodowych federacji sportowych / **85**
    - 2.6.1. Międzynarodowe federacje sportowe – model funkcjonowania / **85**
    - 2.6.2. Uprawnienia międzynarodowych federacji sportowych / **88**
    - 2.6.3. Relacja pomiędzy federacjami międzynarodowymi a krajowymi związkami (federacjami) sportowymi / **91**
    - 2.6.4. Międzynarodowe federacje sportowe w świetle przepisów prawa konkurencji / **91**
    - 2.6.5. Forma prawna międzynarodowych federacji sportowych i fenomen Szwajcarii / **93**
    - 2.6.6. Międzynarodowe federacje sportowe a sądownictwo krajowe / **94**
  - 2.7. Międzynarodowy Komitet Olimpijski (MKOl) / **95**
    - 2.7.1. Wprowadzenie / **95**
    - 2.7.2. Karta Olimpijska / **95**
    - 2.7.3. Charakter prawny MKOl i jego skład / **96**
    - 2.7.4. Rola i zadania MKOl oraz ochrona symboliki olimpijskiej / **98**
  - 2.8. Światowa Agencja Antydopingowa / **99**

- 2.9. Sport poza formalnymi strukturami federacji światowych i krajowych / 99
- 3. Polski model regulacji sportu i struktury organizacyjne w polskim sporcie (wprowadzenie) / 102
  - 3.1. Charakter polskiego modelu regulacji i zarządzania sportem / 102
  - 3.2. Sport a polityka / 103
  - 3.3. Struktury organizacyjne w polskim sporcie / 104
  - 3.4. Przykład łowiectwa i Polskiego Związku Łowieckiego / 108

Część druga

Perspektywa porównawcza / 111

Rozdział I

Model regulacji sportu w Niemczech / 113

- 1. Struktura organizacyjna sportu w Niemczech / 113
  - 1.1. Podstawy prawne i model piramidy / 113
  - 1.2. Monopol związków sportowych w prawie niemieckim / 115
  - 1.3. Wyjątki od zasady jeden sport – jedna organizacja / 116
  - 1.4. Inne struktury w niemieckim sporcie / 117
- 2. Formy prawne prowadzenia działalności sportowej / 118
  - 2.1. Wprowadzenie / 118
  - 2.2. Pojęcie stowarzyszenia / 119
  - 2.3. Historyczne korzenie stowarzyszeń sportowych / 120
  - 2.4. Motywy wyboru formy prawnej stowarzyszenia / 120
  - 2.5. Struktura stowarzyszeń sportowych / 121
    - 2.5.1. Wprowadzenie / 121
    - 2.5.2. Organy / 122
    - 2.5.3. Członkostwo / 123
    - 2.5.4. Odpowiedzialność za zobowiązania stowarzyszenia / 124
    - 2.5.5. Statutowe ograniczenie odpowiedzialności za szkody wyrządzone w trakcie uprawiania sportu / 125
  - 2.6. Przychody sportowych e.V. a zarzut naruszenia prawa / 126
  - 2.7. Skutki naruszenia ograniczeń związanych z wyborem formy e.V. / 128
  - 2.8. Filie i oddziały stowarzyszeń / 128
  - 2.9. Dlaczego forma stowarzyszenia (e.V.) nie pasuje do dzisiejszego sportu / 129
  - 2.10. Roszczenie o przyjęcie do stowarzyszenia jako przykład roszczenia o prawo udziału w rozgrywkach sportowych / 131
  - 2.11. Dominująca pozycja sportowych związków krajowych / 133
  - 2.12. Państwowe struktury organizacyjne w sporcie niemieckim / 134
- 3. Sposób finansowania stowarzyszeń sportowych (wzmianka) / 135
  - 3.1. Wprowadzenie / 135
  - 3.2. Finansowanie ze źródeł prywatnych / 135
  - 3.3. Finansowanie ze źródeł publicznych / 136

4. Licencje sportowe / **137**
  - 4.1. Wprowadzenie / **137**
  - 4.2. Licencje sportowe od strony prawnej / **137**
  - 4.3. Roszczenie o zawarcie umowy „licencyjnej” (startowej) / **138**
  - 4.4. Relacja pomiędzy umowami „licencyjnymi” a stosunkiem pracowniczym / **139**
5. Autonomia związków sportowych / **139**
  - 5.1. Uprawnienie do ustalania warunków ramowych uprawiania sportu w zorganizowany sposób (reguły sportowe) / **139**
  - 5.2. Zakres autonomii stowarzyszeń prowadzących działalność sportową (dopuszczalność stosowania sankcji dyscyplinarnych) / **140**
  - 5.3. Podmiotowe granice autonomii stowarzyszeń (związków sportowych) – związanie indywidualnych osób i podmiotów normami przyjętymi przez związek / **142**
    - 5.3.1. Wprowadzenie / **142**
    - 5.3.2. Związanie poprzez bezpośrednie członkostwo w organizacji / **143**
    - 5.3.3. Związanie pośrednie poprzez członkostwo w organizacji niższego szczebla / **144**
    - 5.3.4. Związanie poprzez umowę / **145**
      - 5.3.4.1. Uwagi wstępne / **145**
      - 5.3.4.2. Rodzaje umów / **145**
      - 5.3.4.3. Podstawy prawne dla stosowania umów wprowadzających normy wewnętrzne – umowa a ogólne warunki umów / **146**
      - 5.3.4.4. Ocena poszczególnych modeli związania normami / **148**
  - 5.4. Przedmiotowe granice norm tworzonych przez związki sportowe (prawo powszechnie obowiązujące a normy wewnętrzne związków) / **149**
    - 5.4.1. Granice norm / **149**
    - 5.4.2. Szczególna ochrona interesów sportowców / **150**
      - 5.4.2.1. Punkt wyjścia / **150**
      - 5.4.2.2. Obowiązek działania „w sposób właściwy” / **151**
    - 5.4.3. Ochrona na gruncie prawa konkurencji i relacja instrumentów ochronnych w stosunku do siebie / **153**
    - 5.4.4. Podsumowanie / **153**
  - 5.5. Rozstrzyganie konfliktów pomiędzy normami różnego rzędu / **154**
    - 5.5.1. Kwalifikacja do zawodów i prawo udziału w zawodach / **154**
    - 5.5.2. Ograniczenia w transferach / **155**
    - 5.5.3. Ograniczenia w zakresie dopuszczalnych źródeł finansowania / **156**
  - 5.6. Nadzór nad działalnością związków sportowych i klubów sportowych / **156**
6. Odpowiedzialność dyscyplinarna / **157**
  - 6.1. Wprowadzenie / **157**

- 6.2. Rodzaje kar dyscyplinarnych i charakter odpowiedzialności dyscyplinarnej / **157**
- 6.3. Penalizowanie zachowań niesportowych / **158**
- 6.4. Sądowa kontrola decyzji związków sportowych / **158**
- 6.5. Wymogi dotyczące postępowania dyscyplinarnego / **159**
- 7. Kontrola decyzji podejmowanych przez związki i kluby sportowe – kontrola wewnątrzwiązkowa, sądy powszechne i sądownictwo polubowne / **160**
  - 7.1. Prawne podstawy kontroli decyzji związków i klubów sportowych / **160**
  - 7.2. Kontrola wewnątrzwiązkowa (czasowe zawieszenie prawa do skierowania sprawy do sądu powszechnego) / **162**
  - 7.3. Kontrola wykonywana przez sądy państwowe / **164**
  - 7.4. Kontrola wykonywana przez sądy polubowne / **164**
    - 7.4.1. Wprowadzenie / **164**
    - 7.4.2. Charakter sądownictwa arbitrażowego w niemieckim prawie / **165**
    - 7.4.3. Sądy polubowne w obszarze niemieckiego sportu / **166**
    - 7.4.4. Zarządzenia tymczasowe i zarządzenia regulujące / **167**

Rozdział II

Model regulacji sportu w Wielkiej Brytanii / 169

- 1. Struktura organizacyjna sportu w Wielkiej Brytanii / **169**
  - 1.1. Podstawy prawne i model piramidy / **169**
  - 1.2. Model organizacyjny w sporcie / **171**
    - 1.2.1. Wprowadzenie / **171**
    - 1.2.2. Krajowe związki sportowe / **172**
    - 1.2.3. Szczególne uprawnienia związków krajowych (faktyczny monopol) / **174**
  - 1.3. Inne struktury w brytyjskim sporcie – rola państwa / **175**
- 2. Formy prawne prowadzenia działalności sportowej / **176**
  - 2.1. Wprowadzenie / **176**
  - 2.2. *Unincorporated association* i spółki prawa handlowego / **176**
- 3. Działania federacji sportowych / **177**
  - 3.1. Wprowadzenie / **177**
  - 3.2. Nadzór w trybie właściwym dla decyzji administracyjnych / **178**
  - 3.3. Prawne podstawy jurysdykcji związków i klubów sportowych nad klubami sportowymi, sportowcami i innymi osobami oraz podmiotami / **178**
    - 3.3.1. Wprowadzenie / **178**
    - 3.3.2. Zakres uprawnień federacji sportowych / **179**
    - 3.3.3. Stosunek członkostwa / **179**
    - 3.3.4. Relacja umowna pomiędzy federacją sportową a sportowcem i klubem sportowym niebędącym członkiem federacji / **180**
    - 3.3.5. Przyjęcie i publikacja reguł / **182**

4. Postępowanie dyscyplinarne i pozostałe postępowania wewnętrzne / **182**
  - 4.1. Ogólne standardy postępowań dyscyplinarnych / **182**
  - 4.2. Zakres jurysdykcji organów rozpatrujących zarzuty dyscyplinarne / **185**
5. Kontrola decyzji podejmowanych przez związki i kluby sportowe (ogólne reguły) / **186**
  - 5.1. Wprowadzenie / **186**
  - 5.2. Działania federacji sportowych i związane z tym zarzuty / **187**
    - 5.2.1. Działania oddziałujące na indywidualne osoby (sportowców) / **187**
    - 5.2.2. Działania wpływające na poszczególne kategorie osób / **189**
    - 5.2.3. Działania dotyczące klubów sportowych / **191**
    - 5.2.4. Działania dotyczące innych federacji sportowych / **192**
    - 5.2.5. Działania dotyczące partnerów handlowych / **192**
    - 5.2.6. Działania mające wpływ na widzów i inne osoby / **192**
  - 5.3. Działania uczestników rywalizacji sportowej mające wpływ na innych uczestników tej rywalizacji / **192**
  - 5.4. Kwestie proceduralne – podstawa roszczenia, powód i pozwany, wybór właściwego forum do rozpoznania sporu / **193**
    - 5.4.1. Podstawa roszczenia / **193**
    - 5.4.2. Pozwany / **195**
    - 5.4.3. Wybór forum do rozpatrzenia odwołania / **195**
6. Kontrola decyzji podejmowanych przez związki i kluby sportowe – kontrola wewnątrzwiązkowa, sądy powszechne i sądownictwo polubowne / **197**
  - 6.1. Standard oceny / **197**
  - 6.2. Podstawy prawne do oceny działań federacji sportowych / **198**
    - 6.2.1. Umowa / **198**
    - 6.2.2. Czyn niedozwolony / **199**
    - 6.2.3. Ograniczenie swobody obrotu / **199**
    - 6.2.4. Podstawy wynikające z przepisów prawa konkurencji / **199**
    - 6.2.5. Swobody traktatowe / **200**
  - 6.3. Rodzaje decyzji / **200**
    - 6.3.1. Wprowadzenie / **200**
    - 6.3.2. Zarządzenia tymczasowe / **200**
    - 6.3.3. Nakazanie ponownego rozpoznania sprawy / **200**
    - 6.3.4. Omówienie typowej procedury odwoławczej na przykładzie decyzji odmawiającej wyboru do reprezentacji narodowej / **201**
  - 6.4. Kontrola wykonywana przez sądy polubowne / **203**
    - 6.4.1. Zakres spraw poddanych jurysdykcji sądów polubownych / **203**
    - 6.4.2. Sądy polubowne vs. organy dyscyplinarne / **204**
    - 6.4.3. Klauzule arbitrażowe w sporcie / **205**
    - 6.4.4. Zakres klauzul arbitrażowych (umowy arbitrażowej) / **208**
    - 6.4.5. Wyłączenie jurysdykcji sądów i zawieszenie postępowania / **209**
    - 6.4.6. Ochrona arbitrów przed odpowiedzialnością / **210**

7. Agenci / **210**
  - 7.1. Rola agentów w sporcie / **210**
  - 7.2. Regulacje znajdujące zastosowanie do agentów / **211**

Rozdział III

Model regulacji sportu w Stanach Zjednoczonych / 214

1. Sposób organizacji sportu amatorskiego / **214**
  - 1.1. Wprowadzenie / **214**
  - 1.2. Zarządzanie sportem amatorskim / **215**
  - 1.3. Status sportowca / **216**
  - 1.4. Tworzenie regulaminów i innych reguł / **216**
  - 1.5. Rozgrywki międzynarodowe w amerykańskim sporcie (przepisy, doktryna i judykatura) / **216**
    - 1.5.1. Kwalifikacje olimpijskie / **216**
    - 1.5.2. Ustawa o sporcie amatorskim i olimpijskim / **217**
  - 1.6. Sport akademicki (NCAA) / **218**
  - 1.7. Charakter regulaminów organizacji sportowych w sporcie amatorskim / **219**
  - 1.8. Sport amatorski a sport zawodowy w praktyce amerykańskiej na przykładzie regulacji NCAA / **220**
  - 1.9. Sportowcy niepełnosprawni w sporcie amatorskim i ich udział w rozgrywkach sportowych / **221**
2. Struktura sportu zawodowego / **222**
3. Agenci sportowi / **225**
  - 3.1. Rola agentów sportowych i standardowa umowa agencyjna / **225**
  - 3.2. Rejestracja agentów i regulacje ustawowe / **227**
    - 3.2.1. Wprowadzenie / **227**
    - 3.2.2. Ustawodawstwo stanowe / **227**
  - 3.3. Regulacje związkowe i w sporcie uniwersyteckim / **228**
4. Sport zawodowy a powszechnie obowiązujące przepisy prawa na przykładzie relacji pracowniczych / **229**
  - 4.1. Krajowa ustawa o stosunkach pracowniczych (*National Labor Relations Act*) / **229**
  - 4.2. Związki zawodowe i zarządzanie / **229**
  - 4.3. Układy zbiorowe / **230**
5. Prawo konkurencji / **232**
  - 5.1. Domniemanie zakazu monopolu w sporcie / **232**
  - 5.2. Franczyza / **234**
  - 5.3. Liga vs. liga / **235**
6. Odpowiedzialność za szkody poniesione w związku z uprawianiem sportu / **236**
7. Odpowiedzialność dyscyplinarna, kary dyscyplinarne i rozpatrywanie sporów / **238**

- 7.1. Uprawnienia do stosowania środków dyscyplinujących w sporcie amatorskim / 238
- 7.2. Uprawnienia do stosowania środków dyscyplinujących w sporcie akademickim / 238
- 7.3. Uprawnienia do stosowania środków dyscyplinujących w sporcie szkolnym / 239
- 7.4. Uprawnienia do stosowania środków dyscyplinujących w sporcie zawodowym / 240
- 7.5. Relacja pomiędzy odpowiedzialnością dyscyplinarną w sporcie amatorskim oraz zawodowym / 241
- 7.6. Arbitraż i mediacja / 241
8. Podsumowanie / 242

Część trzecia

Prawo a sport w Polsce – zagadnienia dogmatyczne i teoretyczne / 245

Rozdział I

Prawo a sport w Polsce – rys historyczny / 247

1. Okres do 1996 r. / 247
  - 1.1. Wprowadzenie / 247
  - 1.2. Korzenie związków sportowych i Polskiego Komitetu Olimpijskiego – Druga Rzeczpospolita / 249
  - 1.3. Okres od 1945 r. do 1984 r. / 251
  - 1.4. Lata 1984–1996 / 254
2. Lata 1996–2005 / 257
  - 2.1. Konieczność przyjęcia nowych rozwiązań prawnych / 257
  - 2.2. Rodzaje klubów sportowych w świetle ustawy o kulturze fizycznej z 1996 r. / 258
  - 2.3. Związki sportowe i polskie związki sportowe / 260
  - 2.4. Konieczność dostosowania przepisów do nowej ustawy / 260
  - 2.5. Sportowa spółka akcyjna i ligi zawodowe / 261
  - 2.6. Wymóg uzyskiwania koncesji (zgody) / 262
  - 2.7. Nadzór nad związkami i klubami sportowymi w świetle ustawy o kulturze fizycznej z 1996 r. / 264
  - 2.8. Odpowiedzialność dyscyplinarna i rozstrzyganie sporów w sporcie / 265
  - 2.9. Ustawa o Polskiej Konfederacji Sportu / 267
  - 2.10. Ocena ustawy o kulturze fizycznej i ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu / 269
3. Lata 2005–2010 / 271
  - 3.1. Uchwalenie ustawy o sporcie kwalifikowanym / 271
  - 3.2. Struktura organizacyjna sportu / 272
  - 3.3. Licencje klubów sportowych / 273
  - 3.4. Działalność gospodarcza polskich związków sportowych / 274

- 3.5. Liga zawodowa / 275
- 3.6. Nadzór administracji publicznej w świetle ustawy o sporcie kwalifikowanym / 275
- 3.7. Odpowiedzialność dyscyplinarna i rozstrzyganie sporów w sporcie / 276
- 3.8. Skarga kasacyjna od orzeczeń Trybunału Arbitrażowego / 277
- 3.9. Ocena ustawy o sporcie kwalifikowanym / 279
- 4. Okres od 2010 r. (ustawa o sporcie) / 280
  - 4.1. Wprowadzenie / 280
  - 4.2. Geneza ustawy o sporcie / 280
  - 4.3. Niepójność konstytucyjnych założeń ustawy o sporcie ze stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego? / 282
  - 4.4. Główne różnice pomiędzy ustawą o sporcie a poprzednim stanem prawnym / 284
  - 4.5. Dalsze obowiązywanie ustawy o kulturze fizycznej / 286
  - 4.6. Jaki model regulacji sportu wprowadziła ustawa o sporcie – próba wstępnej oceny / 286
  - 4.7. Nowelizacja z 2015 r. / 287

Rozdział II

Metody i przedmiot regulacji / 288

- 1. Autonomia sportu. Definicja sportu / 288
  - 1.1. Wprowadzenie. Czym jest sport i jak go regulować / 288
  - 1.2. Sport a prawo. Autonomia prawa sportowego / 291
    - 1.2.1. Autonomia sportu w ujęciu „normatywnym” (reguły sportowe) / 291
    - 1.2.2. Autonomia sportu w ujęciu organizacyjnym / 299
- 2. Zakres „prawa sportowego” i celowość jego wyodrębnienia jako samodzielnej dyscypliny prawniczej, gałęzi bądź działu prawa / 300
  - 2.1. Wprowadzenie / 300
  - 2.2. Prawo sportowe w innych jurysdykcjach / 302
  - 2.3. Stanowiska w doktrynie / 303
  - 2.4. Teorie dotyczące podziału prawa na gałęzie i dziedziny / 307
  - 2.5. Prawo ubezpieczeniowe i prawo własności intelektualnej – dyferencjacja w praktyce / 309
  - 2.6. Wpływ nauki prawa / 310
  - 2.7. Konkluzja / 312
- 3. Kompatybilność pozaprawnych regulacji sportowych z regulacjami prawnymi (zarys) / 315

Rozdział III

Relacje horyzontalne / 318

- 1. Podmioty w polskim modelu regulacji sportu / 318
  - 1.1. Wprowadzenie / 318

- 1.2. Działalność sportowa / **318**
- 1.3. Kluby sportowe – charakter prawny / **320**
  - 1.3.1. Pojęcie klubu sportowego / **320**
  - 1.3.2. Relacja pomiędzy klubem a związkiem sportowym oraz pzs / **322**
2. Zakładanie klubów sportowych / **324**
  - 2.1. Formy prawne klubów sportowych / **324**
  - 2.2. Wymóg osobowości prawnej / **325**
  - 2.3. Osoby fizyczne prowadzące działalność sportową / **328**
  - 2.4. Rejestracja klubu sportowego nieprowadzącego działalności gospodarczej / **330**
  - 2.5. Uczniowskie kluby sportowe / **331**
    - 2.5.1. Wprowadzenie / **331**
    - 2.5.2. Charakter prawny / **332**
    - 2.5.3. Wpis do ewidencji / **334**
  - 2.6. Konkluzje / **335**
3. Polskie związki sportowe a związki sportowe – charakter prawny i relacje / **335**
  - 3.1. Wprowadzenie / **335**
  - 3.2. Zakładanie i funkcjonowanie związków sportowych / **336**
    - 3.2.1. Wprowadzenie / **336**
    - 3.2.2. Udział osób fizycznych i osób prawnych niebędących klubami sportowymi w zakładaniu związków sportowych (art. 6 ust. 1 u.s.) / **336**
    - 3.2.3. Stosowanie przepisów prawa o stowarzyszeniach do związków sportowych / **342**
    - 3.2.4. Pozostałe wymogi / **347**
  - 3.3. Charakter prawny polskich związków sportowych / **347**
    - 3.3.1. Polski związek sportowy jako odmiana związku sportowego? / **347**
    - 3.3.2. Stosowanie przepisów prawa o stowarzyszeniach do polskich związków sportowych / **353**
      - 3.3.2.1. Odpowiednio a wprost / **353**
      - 3.3.2.2. Normy prawa o stowarzyszeniach, które należy stosować z modyfikacjami / **354**
      - 3.3.2.3. Ocena regulacji art. 7 ust. 3 u.s. / **355**
    - 3.3.3. Polski związek sportowy jako quasi-organ administracji? / **357**
4. Założenie (utworzenie) polskiego związku sportowego / **358**
  - 4.1. Wprowadzenie / **358**
  - 4.2. Kto może założyć polski związek sportowy / **358**
  - 4.3. Zgoda ministra (wzmianka) / **360**
  - 4.4. Wpis do rejestru / **361**
  - 4.5. Wpływ organów administracji na proces zakładania polskiego związku sportowego / **364**
    - 4.5.1. Wprowadzenie / **364**

- 4.5.2. Zgoda ministra na założenie polskiego związku sportowego i przesłanki odmowy wyrażenia takiej zgody / **364**
- 4.5.3. Zatwierdzanie statutu / **365**
- 5. Członkostwo w polskim związku sportowym / **367**
  - 5.1. Wprowadzenie / **367**
  - 5.2. Kryteria członkostwa / **367**
  - 5.3. Zakaz dopuszczenia osób fizycznych do członkostwa w polskim związku sportowym / **375**
  - 5.4. Związki sportowe i kluby sportowe jako członkowie pzs / **376**
  - 5.5. Inne osoby prawne jako członkowie polskiego związku sportowego / **377**
  - 5.6. Konkluzja / **380**
- 6. Sposób funkcjonowania stowarzyszeń sportowych i innych podmiotów w polskim sporcie / **380**
  - 6.1. Rola i kompetencje zarządu i walnego zgromadzenia polskiego związku sportowego / **380**
    - 6.1.1. Wprowadzenie / **380**
    - 6.1.2. Cele działalności statutowej i sposób ich realizacji / **381**
    - 6.1.3. Zadania polskich związków sportowych w kontekście sportu wyczynowego i sportu amatorskiego / **384**
  - 6.2. Podejmowanie uchwał w stowarzyszeniach sportowych / **385**
    - 6.2.1. Wprowadzenie / **385**
    - 6.2.2. Wymagania co do treści statutu stowarzyszenia (kwestie materialne i proceduralne) / **386**
    - 6.2.3. Charakter prawny uchwały walnego zebrania członków stowarzyszenia / **387**
    - 6.2.4. Podejmowanie uchwał walnego zebrania członków stowarzyszenia. Sposób rozumienia „większości zwykłej” i „większości bezwzględnej” / **388**
    - 6.2.5. Stosowanie innych przepisów przy ocenie uniwersalnych cech uchwał walnego zebrania członków stowarzyszenia (spółki kapitałowe, fundacje, spółdzielnie, inne osoby prawne) / **391**
    - 6.2.6. Stosowanie innych przepisów aniżeli prawa o stowarzyszeniach przy podważaniu uchwał walnego zebrania członków stowarzyszenia / **393**
  - 6.3. Działalność gospodarcza klubów i związków sportowych / **395**
    - 6.3.1. Wprowadzenie / **395**
    - 6.3.2. Zakaz łączenia działalności gospodarczej z działalnością statutową – analiza / **395**
      - 6.3.2.1. Stanowisko doktryny / **395**
      - 6.3.2.2. Stanowisko judykatury / **399**
    - 6.3.3. Analiza / **400**
      - 6.3.3.1. Przepisy prawa o stowarzyszeniach / **400**
      - 6.3.3.2. Przepisy innych ustaw / **403**

- 6.3.4. Podsumowanie / **406**
- 6.4. Umowy sponsoringu a działalność gospodarcza klubów sportowych / **407**
- 7. Monopol polskich związków sportowych / **409**
  - 7.1. Wprowadzenie / **409**
  - 7.2. Ocena ustawowego monopolu w polskiej doktrynie prawa / **411**
  - 7.3. Zakres monopolu polskiego związku sportowego / **413**
  - 7.4. Reguły sportowe / **414**
    - 7.4.1. Wprowadzenie / **414**
    - 7.4.2. Ustanawianie reguł sportowych / **414**
    - 7.4.3. Charakter reguł sportowych / **415**
      - 7.4.3.1. Wprowadzenie / **415**
      - 7.4.3.2. Rola sędziów i konsekwencje nieuprawnionego zastosowania sankcji za naruszenie reguł gry jako faktyczne kryterium odróżniające? / **416**
      - 7.4.3.3. Możliwość stosowania sankcji dodatkowych jako kolejne kryterium odróżniające (na przykładzie Wielkiej Brytanii)? / **419**
      - 7.4.3.4. Ocena reguł gry przy użyciu kryteriów proporcjonalności i „sprawiedliwości” / **421**
      - 7.4.3.5. Przekroczenie reguł gry jako kryterium odpowiedzialności prawnokarnej / **422**
      - 7.4.3.6. Przekroczenie reguł gry jako kryterium odpowiedzialności cywilnoprawnej / **423**
      - 7.4.3.7. Charakter reguł gry – konkluzja / **424**
      - 7.4.3.8. Rozgraniczenie pomiędzy regułami gry a regułami organizacyjnymi (dyscyplinarnymi) – sporne kwestie / **424**
  - 7.5. Reguły organizacyjne / **425**
  - 7.6. Reguły dyscyplinarne – wzmianka / **425**
  - 7.7. Budowanie monopolistycznej struktury „w dół”, na poziom związków sportowych / **426**
  - 7.8. Spory kompetencyjne dotyczące zakresu monopolu pzs (przykład plażowej piłki nożnej i snowboardu) / **429**
  - 7.9. Prawa pzs do wykorzystania wizerunku członków kadry narodowej / **431**
  - 7.10. Liga zawodowa jako część ustawowego monopolu polskiego związku sportowego? / **434**
  - 7.11. Neutralność polskich związków sportowych i dyskryminacja w sporcie / **435**
  - 7.12. Konkluzja / **438**
- 8. Formalna kontrola MKOl nad polskim sportem (dyskryminacja sportów nieolimpijskich) / **440**
  - 8.1. Status polskiego związku sportowego / **440**
  - 8.2. Rejestrowanie związków sportowych bez zgody MKOl / **440**

- 8.3. Dostosowanie działalności polskich związków sportowych do wymogów ustawy o sporcie / **441**
  - 8.3.1. Wprowadzenie. Stanowisko Ministra Sportu i Turystyki / **441**
  - 8.3.2. Argumentacja „nieolimpijskich” polskich związków sportowych / **441**
  - 8.3.3. Stanowisko sądów administracyjnych / **442**
  - 8.3.4. Przepis art. 12b u.s. / **443**
- 8.4. Czy wszystkie „polskie związki sportowe” to polskie związki sportowe? / **444**
- 8.5. Ocena / **446**
- 9. Ligi zawodowe i systemy licencyjne / **448**
  - 9.1. Ligi zawodowe / **448**
    - 9.1.1. Wprowadzenie / **448**
    - 9.1.2. Przykłady lig zawodowych w polskim sporcie / **448**
      - 9.1.2.1. Ekstraklasa S.A. / **448**
      - 9.1.2.2. Profesjonalna Liga Piłki Siatkowej S.A. / **449**
      - 9.1.2.3. Inne ligi zawodowe / **450**
    - 9.1.3. Podsumowanie statusu faktycznie działających lig zawodowych / **450**
  - 9.2. Systemy licencyjne / **451**
    - 9.2.1. Wprowadzenie / **451**
    - 9.2.2. Model licencyjny na gruncie ustawy o sporcie kwalifikowanym / **451**
    - 9.2.3. Obecny stan prawny / **454**
      - 9.2.3.1. Systemy licencyjne na gruncie ustawy o sporcie / **454**
      - 9.2.3.2. Przykłady zagraniczne / **459**
      - 9.2.3.3. Systemy licencyjne w wybranych polskich związkach sportowych / **460**
        - 9.2.3.3.1. Wprowadzenie / **460**
        - 9.2.3.3.2. Polski Związek Piłki Nożnej / **461**
        - 9.2.3.3.3. Polski Związek Piłki Siatkowej / **462**
        - 9.2.3.3.4. Polski Związek Koszykówki / **463**
        - 9.2.3.3.5. Polski Związek Hokeja na Lodzie / **464**
        - 9.2.3.3.6. Polski Związek Motorowy / **465**
        - 9.2.3.3.7. Polski Związek Narciarski / **467**
        - 9.2.3.3.8. Polski Związek Tenisowy / **468**
        - 9.2.3.3.9. Polski Związek Lekkiej Atletyki / **469**
    - 9.2.4. Podsumowanie / **470**

Rozdział IV

Relacje wertykalne – kluby i pzs wobec ministra sportu, sądów oraz UOKiK / 472

- 1. Nadzór ministra właściwego do spraw kultury fizycznej (Ministra Sportu i Turystyki) / **472**

- 1.1. Wprowadzenie / 472
- 1.2. Istota nadzoru i kontroli. Kontrola nad polskim związkiem sportowym / 474
- 1.3. Wyłączenia spod zakresu kontroli i nadzoru / 478
- 1.4. Zatwierdzanie zmian w statucie pzs przez ministra / 480
- 1.5. Zgoda na zawarcie umowy pomiędzy spółką zarządzającą ligą zawodową a pzs / 482
- 1.6. Kontrola sądowa / 483
- 1.7. Upomnienie władz pzs / 484
- 1.8. Wniosek do sądu o zawieszenie władz pzs i rozwiązanie pzs / 486
- 1.9. Nadzór nad uczniowskimi klubami sportowymi (wzmianka) / 488
- 1.10. Nadzór nad Polskim Komitetem Olimpijskim / 488
- 1.11. Konkluzja / 491
2. Polskie związki sportowe i kluby sportowe a prawo konkurencji / 492
  - 2.1. Reguły unijne / 492
  - 2.2. Przykład niemiecki / 493
  - 2.3. Monopolistyczna pozycja pzs / 493
  - 2.4. Stanowiska doktryny / 494
  - 2.5. Sprawy z zakresu sportu badane przez UOKiK / 496
    - 2.5.1. Sprzedaż biletów na wydarzenia sportowe (na przykładzie UOKiK vs. UEFA) / 496
    - 2.5.2. Transmisje rozgrywek ligowych. Pakietowa sprzedaż praw do transmisji telewizyjnych i jej skutki w zakresie prawa konkurencji (na przykładzie UOKiK vs. PZPN i Canal+) / 497
    - 2.5.3. Pozostałe niedozwolone klauzule prawne (na przykładzie UOKiK vs. Legia Warszawa) / 500
    - 2.5.4. Odsprzedaż praw do transmisji w systemie *pay-per-view* (na przykładzie Sportfive) / 500
  - 2.6. Artykuł 102 TFUE w praktyce krajowej (wzmianka) / 501
  - 2.7. Podsumowanie / 501

Rozdział V

Inne organizacje sportowe w polskim sporcie (wzmianka) / 504

1. Inne organizacje sportowe / 504
2. Polski Komitet Olimpijski i Paraolimpijski (zarys tematyki) / 505
  - 2.1. Polski Komitet Olimpijski / 505
  - 2.2. Ruch paraolimpijski / 507

Część czwarta

Rozstrzygnięcie sporów / 509

Rozdział I

Odpowiedzialność dyscyplinarna / 511

1. Uwagi wstępne / 511
2. Kluby sportowe jako podmioty podlegające odpowiedzialności dyscyplinarnej / 514
3. Praktyka polskich związków sportowych oraz federacji międzynarodowych / 518
  - 3.1. Odpowiedzialność dyscyplinarna w sportach indywidualnych i drużynowych na podstawie statutów i regulaminów pzs oraz dokumentów międzynarodowych federacji sportowych / 518
  - 3.2. Wnioski / 536
    - 3.2.1. Regulaminy dyscyplinarne / 536
    - 3.2.2. Odwołanie do Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl i innych sądów / 539
    - 3.2.3. Federacje międzynarodowe / 539
4. Konstrukcja winy klubu oraz odpowiedzialność cywilnoprawna / 540
5. Odpowiedzialność dyscyplinarna a odpowiedzialność cywilnoprawna / 544
6. Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie jako element stosunku prywatnoprawnego / 545
7. Zdatowność arbitrażowa spraw dyscyplinarnych / 546

Rozdział II

Sądy polubowne w sporcie – zagadnienia teoretyczne i praktyka funkcjonowania / 548

1. Rozstrzyganie sporów w sporcie / 548
  - 1.1. Wprowadzenie / 548
  - 1.2. Zalety i wady sądownictwa polubownego w kontekście postępowań „sportowych” / 552
  - 1.3. Mediacja w sporcie / 555
2. *The Court of Arbitration for Sport (CAS) w Lozannie / 556*
  - 2.1. Geneza CAS / 556
  - 2.2. Status CAS i klauzule arbitrażowe / 558
    - 2.2.1. Konwencja Nowojorska / 558
    - 2.2.2. Jednostki organizacyjne w CAS / 558
    - 2.2.3. Zapis na CAS / 558
    - 2.2.4. Klauzula arbitrażowa przez odesłanie w praktyce CAS / 559
  - 2.3. Kompetencje CAS i arbitrzy / 560
  - 2.4. Rodzaje postępowań / 561
  - 2.5. Zarzuty w stosunku do CAS – sprawa Pechstein / 562
  - 2.6. Możliwość kwestionowania wyroków CAS w Polsce w oparciu o argumentację w sprawie Pechstein? / 566
    - 2.6.1. Wprowadzenie / 566
    - 2.6.2. Pozycja dominująca polskich związków sportowych i międzynarodowych federacji sportowej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów / 567

- 2.6.3. *Res iudicata* / **568**
- 2.6.4. Naruszenie normy, o której mowa w art. 1169 § 3 k.p.c.? / **571**
- 2.6.5. Odmienność w interpretacji klauzuli porządku publicznego w Niemczech i w Polsce – skład arbitrów Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy PKOl / **572**
- 2.6.6. Podsumowanie / **573**
- 3. Trybunał Arbitrażowy do Spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim (rola i kompetencje) / **574**
  - 3.1. Geneza i kompetencje oraz rola Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy PKOl / **574**
  - 3.2. Arbitraż przymusowy (obligatoryjny) / **577**
    - 3.2.1. Podstawa prawna i kompetencje Trybunału Arbitrażowego / **577**
    - 3.2.2. Arbitraż przymusowy a klauzula arbitrażowa przez odesłanie. „Normatywny” arbitraż przymusowy a „wewnątrzfederacyjny” arbitraż przymusowy / **578**
    - 3.2.3. Nowela 2015 r. – przywrócenie normatywnego arbitrażu przymusowego i wstępna ocena nowych rozwiązań / **581**
    - 3.2.4. Kontekst międzynarodowy / **584**
      - 3.2.4.1. Uwagi ogólne / **584**
      - 3.2.4.2. Polski model na wzorce modelu szwajcarskiego? / **586**
      - 3.2.4.3. Czy statuty federacji sportowych narzucają wymóg regulacji normatywnej? / **589**
        - 3.2.4.3.1. Uwagi wstępne / **589**
        - 3.2.4.3.2. Międzynarodowa Federacja Piłki Nożnej (FIFA) / **590**
        - 3.2.4.3.3. Międzynarodowa Federacja Koszykówki (FIBA) / **590**
        - 3.2.4.3.4. Międzynarodowa Federacja Narciarska (FIS) / **591**
        - 3.2.4.3.5. Międzynarodowe Stowarzyszenie Federacji Lekkoatletycznych (IAAF) / **591**
        - 3.2.4.3.6. Międzynarodowa Federacja Siatkówki (FIVB) / **592**
        - 3.2.4.3.7. Międzynarodowa Federacja Hokeja na Lodzie (IIHF) / **593**
        - 3.2.4.3.8. Międzynarodowa Federacja Piłki Ręcznej (IHF) / **593**
        - 3.2.4.3.9. Podsumowanie / **594**
      - 3.2.4.4. Przykład hiszpański / **594**
      - 3.2.4.5. Przykłady brytyjskie i niemieckie / **595**
      - 3.2.4.6. Podsumowanie / **596**

- 3.2.5. Ocena normatywnego arbitrażu przymusowego w polskiej doktrynie / **596**
- 3.2.6. Konkluzja / **601**
- 3.3. Skład Trybunału – arbitrzy / **603**
- 3.4. Rodzaje postępowań przed Trybunałem – aktualny stan prawny i kwestie sporne (sprawy regulaminowe a dyscyplinarne) / **604**
- 3.5. Możliwość kwestionowania wyroków Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy PKOl w polskim sporcie w oparciu o argumenty w sprawie Pechstein – analiza i ocena / **607**
  - 3.5.1. Wprowadzenie / **607**
  - 3.5.2. Skład Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy PKOl w świetle wyroku w sprawie Pechstein / **608**
  - 3.5.3. Konkluzja / **611**
- 3.6. Skarga kasacyjna od wyroku Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu / **613**
- 3.7. Faktyczna kontrola PKOl nad polskim sportem / **615**
- 4. Inne sądy polubowne oraz „organy jurysdykcyjne” w polskim sporcie – teoria i praktyka / **616**
  - 4.1. Sądy polubowne w sportach indywidualnych i drużynowych na podstawie statutów i regulaminów (pzs) oraz dokumentów międzynarodowych federacji sportowych / **616**
  - 4.2. Organy „jurysdykcyjne” PZPN / **626**
    - 4.2.1. Wprowadzenie / **626**
    - 4.2.2. Izba do Spraw Rozwiązywania Sporów Sądowych / **626**
    - 4.2.3. Piłkarski Sąd Polubowny / **628**
  - 4.3. Inne sądy polubowne w polskim sporcie / **629**
    - 4.3.1. Wprowadzenie / **629**
    - 4.3.2. Koszykarski Trybunał Arbitrażowy / **629**
    - 4.3.3. Sąd Polubowny Profesjonalnej Ligi Piłki Siatkowej / **630**
  - 4.4. Ocena prawna rozwiązań dotyczących sądów polubownych w obszarze sportu i ocena zasadności kwestionowania ich wyroków w oparciu o argumenty w sprawie Pechstein / **630**
  - 4.5. Sądy polubowne w polskich związkach sportowych i międzynarodowych federacjach sportowych – wnioski / **632**
    - 4.5.1. Wprowadzenie / **632**
    - 4.5.2. Wnioski na gruncie krajowym (polskie związki sportowe) / **633**
    - 4.5.3. Konkluzje na gruncie międzynarodowym (międzynarodowe federacje sportowe) / **635**

Podsumowanie i wnioski finalne / 637

Podsumowanie i ocena rozwiązań przyjętych w ustawie o sporcie / 637

Wnioski *de lege lata* / 643

Wnioski *de lege ferenda* i proponowane kierunki prac badawczych
na przyszłość / 649

Orzecznictwo / 653

Bibliografia / 659

Skorowidz / 677

Wykaz skrótów

---

1. Źródła prawa

AGG	Allegemeinen Gleichbehandlungsgesetz
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch, niemiecki kodeks cywilny z 1896 r.
Biała Księga	Biała księga na temat sportu z dnia 11 lipca 2007 r. przedstawiona przez Komisję Europejską Radzie, Parlamentowi, Komitetowi Regionów oraz Europejskiemu Komitetowi Społeczno-Ekonomicznemu, COM (2007) 391
Europejska Konwencja Praw Człowieka	Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284)
GWB	Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen
k.c.	ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)
k.k.	ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1137)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm., sprost. Dz. U. z 2001 r. Nr 28, poz. 319)
k.p.c.	ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
k.s.h.	ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1030 z późn. zm.)
NLRA	National Labor Relations Act
nowela z 2015 r.	ustawa z dnia 23 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. poz. 1321)
p.p.s.a.	ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 718 z późn. zm.)

- pr. adw.** ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 615 z późn. zm.)
- pr. aut.** ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 666 z późn. zm.)
- pr. bank.** ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 128 z późn. zm.)
- pr. łow.** ustawa z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2168 z późn. zm.)
- pr. stow.** ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1393 z późn. zm.)
- TFUE** Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012 r., s. 47)
- Traktat z Lizbony** Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, sporządzony w Lizbonie dnia 13 grudnia 2007 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 203, poz. 1569)
- u.f.** ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 40)
- u.k.f. z 1984 r.** ustawa z dnia 3 lipca 1984 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 34, poz. 181 z późn. zm.) – nieobowiązująca
- u.k.f. z 1996 r.** ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 226, poz. 1675 z późn. zm.) – nieobowiązująca
- u.o.k.k.** ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 184 z późn. zm.)
- u.POT** ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 156)
- u.s.** ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 176 z późn. zm.)
- u.s.k.** ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym (Dz. U. Nr 155, poz. 1298 z późn. zm.)
- ustawa o KRS** ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. – o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1142 z późn. zm.)
- ZGB** Zivilgesetzbuch (szwajcarski kodeks cywilny z 1907 r.)
- ZPO** Zivilprozessordnung (niemiecki kodeks postępowania cywilnego z 1877 r.)

2. Organy orzekające

- BGH** Bundesgerichtshof (niemiecki Federalny Sąd Najwyższy)
- CAS** The Court of Arbitration for Sport (Trybunał Arbitrażowy do Spraw Sportu z siedzibą w Lozannie)
- ETS** Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
- KRS** Krajowy Rejestr Sądowy

NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
SA	sąd apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
TK	Trybunał Konstytucyjny
UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
WSA	wojewódzki sąd administracyjny

3. Organizacje

FIBA	Międzynarodowa Federacja Koszykówki
FIFA	Międzynarodowa Federacja Piłki Nożnej
FIG	Międzynarodowa Federacja Gimnastyczna
FINA	Światowa Federacja Pływacka
FIS	Międzynarodowa Federacja Narciarska
FIVB	Międzynarodowa Federacja Siatkówki
GKKF	Główny Komitet Kultury Fizycznej
GKKFiT	Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki
IAAF	Międzynarodowe Stowarzyszenie Federacji Lekkoatletycznych
IBF	International Boxing Federation
IFAB	International Football Assosiation Board
IHF	Międzynarodowa Federacja Piłki Ręcznej
IIHF	Międzynarodowa Federacja Hokeja na Lodzie
ISU	Międzynarodowa Federacja Łyżwiarstwa Szybkiego
ITF	Międzynarodowa Federacja Tenisowa
IWF	Międzynarodowa Federacja Podnoszenia Ciężarów
MKOl	Międzynarodowy Komitet Olimpijski
MZPN	Mazowiecki Związek Piłki Ręcznej
NCAA	National College Athletic Association
PKOl	Polski Komitet Olimpijski
PZHL	Polski Związek Hokeja na Lodzie
PZKosz	Polski Związek Koszykówki
PZPN	Polski Związek Piłki Nożnej
PZPS	Polski Związek Piłki Siatkowej
PZTS	Polski Związek Tenisa Stołowego
RFEA	Real Federación Española de Atletismo (Hiszpańska Federacja Lekkiej Atletyki)
RFL	Rugby Football League (Federacja Rugby w Wielkiej Brytanii)
UEFA	Europejska Unia Piłki Nożnej
USOC	United States Olympic Committee
WADA	Światowa Agencja Antydopingowa
WADC	Międzynarodowy Kodeks Antydopingowy
WBA	World Boxing Association
WBC	World Boxing Council

WBF	World Boxing Federation
WBO	World Boxing Organization
ZPZS	Związek Polskich Związków Sportowych

4. Czasopisma i publikatory

EPS	Europejski Przegląd Sądowy
GSP	Gdańskie Studia Prawnicze
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
Legalis	system informacji prawnej Wydawnictwa C.H. Beck
LEX	system informacji prawnej LEX
MoP	Monitor Prawniczy
NGB	National Governing Body (organizacja uznana za wiodącą organizację w danym sporcie w myśl przepisów olimpijskich)
OSA	Orzecznictwo Sądów Administracyjnych
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna
ONSAiWSA	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych
PiP	Państwo i Prawo
POSAG	Przegląd Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
PS	Przegląd Sądowy
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Społeczny

5. Inne

e.V.	eingetragener Verein
NLRB	National Labor Relations Board
pzs	polski związek sportowy
SRK	Standard Representation Contract

6. Literatura ogólna

Haas, Martens, Sportrecht	U. Haas, D.-R. Martens, <i>Sportrecht – eine Einführung in die Praxis</i> , Zürich 2011
Sport: Law and Practice	<i>Sport: Law and Practice</i> , red. A. Lewis, J. Taylor, Haywards Heath 2014
Champion, Sports Law	W.T. Champion, <i>The Fundamentals of Sports Law</i> , Danvers 2004

Wstęp

Pojęcie „sport” pochodzi ze średniowiecznego angielskiego *sporten*, czyli bawić się, oraz z łacińskiego *desporto*, co literalnie znaczy unieść¹. Już więc sama geneza tego słowa mogłaby wskazywać, że nie ma ono z prawem wiele wspólnego. Prawo i zabawa nie idą w parze².

To jednak jedynie pozory. Prawo jest w sporcie wszechobecne, choć rzadko dostrzegane. Przynajmniej w Polsce. Amerykanie już dawno zdali sobie sprawę z nieuchronności tego związku i – jak to zgrabnie ujął jeden z przedstawicieli tamtejszej doktryny już w 2004 r. – „obecnie trzeba być prawnikiem, żeby czytać strony sportowe”³. W Polsce zaczyna występować podobne zjawisko. Wystarczy popatrzeć na treść artykułów ze stron sportowych prasy codziennej. W momencie, w którym powstaje pierwsza wersja tych słów, Gazeta Wyborcza opublikowała na stronach sportowych cztery artykuły – *Liga Mistrzów. UEFA ukarze Lecha*⁴, *Tragedia lekkoatletyki. Walka z doppingiem*⁵, *Tour de Pologne. Matteo Pelucchi wygrał 2. etap. Olbrzymia kraksa na finiszu*⁶ oraz *Czerniak z pierwszym medalem, szykuje się na więcej*⁷. Pierwszy z tych artykułów dotyczy ukarania Lecha Poznań karą regulaminową przez Europejską Federację Piłki Nożnej (UEFA)⁸ za rasistowski wybryk

---

¹ Webster's II New Collegiate Dictionary, Boston 2005, s. 1094. Niektóre źródła podają też, że określenie „sport” pochodzi od równie starego angielskiego słowa *disport*, które również oznacza zabawę.

² Na temat roli zabawy w kulturze poświęcona jest znana książka holenderskiego historyka i antropologa J. Huizingi, *Homo ludens. Zabawa jako źródło kultury*, Warszawa 2011.

³ „(...) these days one must be a lawyer to read the sports pages”. W.T. Champion, *The Fundamentals of Sports Law*, Danvers 2004, s. v.

⁴ H. Urbaniak, *Liga Mistrzów. UEFA ukarze Lecha*, <http://www.sport.pl/pilka/1,65041,18483062,liga-mistrzow-uefa-karze-lecha.html>, dostęp w dniu 4 sierpnia 2015 r.

⁵ Wywiad z Michałem Rynkowskim, *Tragedia lekkoatletyki. Walka z doppingiem*, <http://www.sport.pl/lekkoatletyka/1,64989,18483054,tragedia-lekkoatletyki-walka-z-doppingiem.html>, dostęp w dniu 4 sierpnia 2015 r.

⁶ *Tour de Pologne. Matteo Pelucchi wygrał 2. etap. Olbrzymia kraksa na finiszu*, <http://www.sport.pl/sport/1,144964,18482603,tour-de-pologne-matteo-pelucchi-wygral-2-etap-olbrzymia-kraksa.html>, dostęp w dniu 4 sierpnia 2015 r.

⁷ A. Kulasek, Ł. Jachimiak, *Czerniak z pierwszym medalem, szykuje się na więcej*, <http://www.sport.pl/plywanie/1,64995,18483066,ms-w-plywaniu-czerniak-z-pierwszym-medalem-szykuje-sie-na.html>, dostęp w dniu 4 sierpnia 2015 r.

⁸ UEFA to skrót od *Union of European Football Associations* (fr. *Union des associations européennes de football*). UEFA działa w formie zarejestrowanego stowarzyszenia (*eingetragener Verein*) prawa szwajcarskiego z siedzibą w Nyon w Szwajcarii. W literaturze zagranicznej niekiedy podaje się błędnie, że UEFA jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością.

kibica, drugi dotyczy możliwości korzystania z paszportów biologicznych sportowców, co w założeniu ma wyeliminować doping, a trzeci – wypadku na jednym z etapów Tour de Pologne. Dwa z tych trzech artykułów dotyczą kwestii *stricte* prawnych, a trzeci o istotne kwestie prawne zahacza pośrednio! Popatrzmy na szczegóły.

Nałożenie kary regulaminowej na Lecha Poznań przez UEFA nastąpiło na podstawie regulaminu tej organizacji i zgodnie z przyjętą w UEFA procedurą. Lech Poznań ma prawo od tej decyzji się odwołać. Nie mówimy więc tu o niczym innym niż o prawie, i to w jego, być może, najciekawszej postaci – relacji pomiędzy normami prywatnymi (lub co najmniej tzw. miękkim prawem – regulamin UEFA) a normami powszechnie obowiązującymi, w dodatku na styku z regułami arbitrażowymi i wynikającymi z tego konsekwencjami.

W drugiej sprawie możliwość korzystania z paszportów biologicznych w Polsce jest ograniczona z uwagi na brak zgody Generalnego Inspektora Danych Osobowych. O tym, że to zagadnienie dotyczy prawa w czystej postaci, nikogo z Czytelników nie muszę chyba przekonywać.

I wreszcie trzeci artykuł – ten o kraksie na Tour de Pologne. Wprawdzie autorzy skupiają się na skutkach sportowych tego wydarzenia, ale uważny prawnik od razu zidentyfikuje tu wiele ciekawych zagadnień prawnych: kto odpowiada za wypadek – czy tylko jego bezpośredni sprawca, czy może także organizator imprezy? Co z odpowiedzialnością dyscyplinarną bezpośredniego sprawcy? Czy ewentualna decyzja o jego wykluczeniu z wyścigu będzie miała skutki prawne i w jakim trybie może się on niej odwołać? I tak dalej.

Przedstawiony wyżej układ stron sportowych z gazet codziennych nie jest niczym niezwykłym. W wydaniu Rzeczypospolitej z kolejnego dnia – 5 sierpnia 2015 r. – ostatnia strona została przeznaczona niemal w całości na wywiad z Jackiem Purskim, szefem stowarzyszenia Nigdy Więcej, prowadzącego akcje obserwacyjne na polskich stadionach⁹. W wywiadzie poruszonych jest wiele kwestii prawnych – odpowiedzialność zbiorowa, klasyfikacje zachowań kibiców według UEFA i ich skutki dla klubów, odwołania od decyzji UEFA itd. Prawo, prawo, prawo. Tak to w dzisiejszym sporcie wygląda.

Może więc nieco zaskakiwać, że w polskiej literaturze jest tak mało opracowań poświęconych wyłącznie funkcjonowaniu klubów i organizacji sportowych. W doktrynie znaleźć można znakomite publikacje autorów zajmujących się zagadnieniami prawnymi związanymi ze sportem, którzy przy okazji swoich badań poświęcają uwagę także klubom i niektórym z tych organizacji, natomiast brakuje – jak się wydaje – pogłębionych analiz,

---

działnością założoną pod prawem szwajcarskim; przykładowo M. Beloff, T. Kerr, M. Demetriou, R. Beloff w swojej anglojęzycznej publikacji określają UEFA jako *limited liability company*, czyli spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, którą UEFA z całą pewnością nie jest. Por. M. Beloff, T. Kerr, M. Demetriou, R. Beloff, *Sports Law*, London 2012, s. 23.

⁹ Nie piszemy donosów, wywiad z Jackiem Purskim, Rzeczypospolita z dnia 5 sierpnia 2015 r.

przeprowadzonych przy wykorzystaniu uznanych metod badawczych, dotyczących kompleksowo tej problematyki.

Jednocześnie międzynarodowe federacje sportowe i współpracujące z nimi krajowe federacje stały się, jak piszą niektórzy publicyści, piramidą, która jest „ważniejsza od władzy publicznej”, a zasób aktywów, jakimi dysponują międzynarodowe federacje, jest „obszerniejszy od budżetu niejednego kraju”¹⁰.

Przeciętny obserwator wydarzeń sportowych wie też mniej więcej, o jakie organizacje chodzi, kiedy słyszy o PZPN, MKOl, PKOl, UEFA, FIFA czy WBO. Jednak nawet osoby, które zajmują się sportem zawodowo – nie mówiąc już o przeciętnym widzu – nie zawsze zdają sobie sprawę z tego, co te skróty dokładnie oznaczają, i jaka jest forma prawna tych wszystkich podmiotów.

Dla prawnika różnice w charakterze tych organizacji mają kluczowe znaczenie. W razie ewentualnego sporu okoliczność, że PZPN (Polski Związek Piłki Nożnej) to polski związek sportowy w rozumieniu ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie¹¹, MKOl (Międzynarodowy Komitet Olimpijski) to stowarzyszenie *non-profit* prawa szwajcarskiego, UEFA to zarejestrowane stowarzyszenie prawa szwajcarskiego, WBO to spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Puerto Rico, a PKOl to związek stowarzyszeń prawa polskiego – ma istotne znaczenie prawne.

We współczesnym sporcie spotykamy też tak nietypowe formy prawne, jak choćby *America's Cup* funkcjonujący na podstawie dziewiętnastowiecznego aktu darowizny (*Deed of Gift*), zmienionego następnie przez postanowienia (*orders*) Sądu Najwyższego Stanu Nowy Jork z dnia 17 grudnia 1956 r. i 5 kwietnia 1985 r.¹².

Pogłębiona analiza prawna poświęcona podmiotom funkcjonującym we współczesnym sporcie jest więc jak najbardziej uzasadniona.

Przygotowując niniejszą monografię, z pokorą staję w gronie tych wszystkich autorów, którzy próbują połączyć sport i prawo. Przypomnijmy też, że już w 1672 r. w Wittenberdze na wydziale prawa tamtejszego uniwersytetu niejaki Christano Bohemio obronił

¹⁰ Cytaty pochodzą z felietonu redaktora naczelnego Rzeczpospolitej, B. Chraboty. Por. B. Chrabota, *Pod rządami Blattera i Wal-Martu*, Rzeczpospolita – Plus Minus z dnia 20–21 lutego 2016 r., s. 3.

¹¹ Tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 715 z późn. zm.

¹² *America's Cup* to jednocześnie najstarsze trofeum w sporcie. Pierwszy wyścig został zorganizowany w 1851 r. przez *Royal Yacht Squadron* w Anglii. Komandor klubu, z którego pochodził zwycięski żaglowiec, John Cox Stevens, przekazał, na mocy wspomnianego aktu darowizny, trofeum na rzecz klubu, zastrzegając jednocześnie, że ma on być „*a perpetuall challenge cup for friendly competition between nations*”. Amerykańskie zespoły reprezentujące *New York Yacht Club* skutecznie broniły trofeum przed jego utratą przez 132 lata – najdłuższe pasmo zwycięstw we współczesnym sporcie – aż do 1983 r., kiedy trofeum trafiło do reprezentantów Australii. Przy czym słowo „*America*” w nazwie zawodów nie oznacza odniesienia do kraju, tylko nawiązuje do nazwy pierwszego żaglowca, który wygrał pierwsze regaty (żaglowiec *America* z *New York Yacht Club*).

pracę doktorską zatytułowaną *De Athletis Et Gladiatoribus Penitus Tollendis*, co można przetłumaczyć jako Cała wiedza o atletach i gladiatorach¹³.

Polska doktryna jest w tej dziedzinie nieco młodsza. Nie ucieka jednak od analizowania trudnych zagadnień. Wskazać tu trzeba w pierwszym rzędzie na A.J. Szwarca, A. Wacha i A. Kijowskiego, którzy od dekad skutecznie budują doktrynę polskiego prawa sportowego. Także S. Jędruch położył olbrzymie zasługi w rozwoju tej dziedziny.

Przy tej okazji należy poczynić jedno wyjaśnienie. Jak każdy czytelnik z pewnością zauważy, w niniejszej monografii obszernie polemizuję z poglądami komentatorów do ustawy o sporcie – W. Cajsela, M. Badury, H. Basińskiego, G. Kałużnego, M. Wojcieszaka oraz zespołu autorów, kierowanego przez M. Gniatkowskiego, jak również z poglądami autora najnowszego podręcznika do prawa sportowego – S. Fundowicza. Nie jest to jednak wynikiem przekonań o nieprzydatności wykonanych przez nich analiz. Przeciwnie, uważam że ci autorzy wykonali znakomitą pracę i należą im się szczególne podziękowania za podjęcie się trudu poddania kompleksowej analizie stosunkowo mało opisanym w literaturze przedmiotu zagadnień. Niemniej jednak nauka rozwija się tylko dzięki twórczej dyskusji, dlatego też w niniejszej monografii nie unikam stawiania nieformułowanych wcześniej pytań, jak również polemizowania z prezentowanymi w doktrynie poglądami.

---

¹³ O tym opracowaniu i szczegółach rozważań siedemnastowiecznego doktoranta szczegółowo pisze M. Schneider. Por. M. Schneider, *Sponsoring von Hochleistungssportlern unter rechtshistorischen und verfassungsrechtlichen Gesichtspunkten*, Frankfurt am Main 1998, s. 43–44.

Część pierwsza

Organizacja sportu – zagadnienia wstępne

Rozdział I

Zagadnienia wprowadzające

1. Zakres badań, warsztat, główny cel badawczy

1.1. Zakres przedmiotowy badań i proponowany sposób ujęcia tematu

Przedmiotem niniejszej monografii jest analiza sposobu funkcjonowania klubów i organizacji sportowych z uwzględnieniem relacji pomiędzy tymi podmiotami a organami administracji.

Wyjaśniając zakres przedmiotowy pracy, należy zwrócić przede wszystkim uwagę na pojęcie organizacji sportowych. Może ono budzić wątpliwości zarówno w odniesieniu do znaczenia terminu „organizacja sportowa”, jak i – w przypadku przedstawienia określonych rodzajów takich organizacji, lecz nie wszystkich znanych prawu polskiemu – w odniesieniu do kryteriów wyboru tych organizacji, które zostaną poddane analizie w odróżnieniu od organizacji pominiętych.

W niniejszej pracy przyjęto, że przedmiotem badań będą kluby sportowe, związki sportowe, polskie związki sportowe i kilka jeszcze innych instytucji, np. Polski Komitet Olimpijski czy (pomocniczo) międzynarodowe federacje sportowe. Jest zatem oczywiste, że zrezygnowano z omawiania pewnej grupy organizacji zajmujących się sportem, które wydają się odgrywać mniej istotną rolę praktyczną lub które trudno uznać za kluczowe dla rozwoju sportu bądź wzorcowe (paradygmatyczne) dla instytucjonalizacji procesu rozwoju sportu w Polsce. Pominięto więc w niniejszej pracy takie podmioty jak spółkę PL.2012+ sp. z o.o., zarządzającą Stadionem Narodowym w Warszawie, ośrodki sportu i rekreacji, działające w formie zakładów budżetowych czy spółki i stowarzyszenia organizujące rozgrywki sportowe w sportach, w których nie funkcjonują polskie związki sportowe; jednocześnie o niektórych organizacjach sportowych, takich jak Polski Komitet Paraolimpijski zamieszczono jedynie wzmiankę. Wobec takiego rozstrzygnięcia powstają dwa istotne pytania. Po pierwsze, czy dokonanie takiego wyboru jest z powodów

metodologicznych dopuszczalne oraz, po drugie, czy kryteria dokonania selekcji spośród różnych organizacji zapewniają trafność całościowej analizy i spełniają wymogi rzetelności badań naukowych.

W zakresie pierwszego problemu, czyli selekcji organizacji zasługujących na analizę oraz organizacji pominiętych, należy stwierdzić, co następuje. Różnorodność organizacji sportowych występująca w Polsce powoduje, że pojawia się problem cech, jakie mogłyby służyć zdefiniowaniu wyrażenia „organizacja sportowa”¹⁴. Prawdopodobnie sformułowana definicja, zarówno sprawozdawcza, jak i projektująca, powinna wskazywać istotne cechy, które zarazem byłyby konieczne, aby pewien twór organizacyjny mógł być nazywany organizacją sportową. Kłopot wszakże w tym, że ze względu na różnorodność zasad tworzenia i działania instytucji oraz sposobów kształtowania sportu w Polsce nie da się wyodrębnić takich cech, które byłyby właściwe dla wszystkich możliwych organizacji sportowych. Zawsze może się okazać, że pewien sposób współdziałania ludzi pozbawiony jest cechy istotnej dla innych sposobów działania uznawanych przez ludzi i nazywanych organizacjami sportowymi. Istnieje wszakże sposób rozwiązania powyższych wątpliwości i dylematów znany naukom prawnym od co najmniej pół wieku. Został on przyjęty i rozwinięty wielokrotnie w kwestii tak fundamentalnej, jak odpowiedzi na pytania: co jest prawem lub co nazywamy prawem. Dla przykładu, już w połowie XIX w. zastanawiano się, czy prawo międzynarodowe publiczne, zwłaszcza traktatowe, może być uznane za prawo w ścisłym tego słowa znaczeniu (*law in a strict sense*) w sytuacji, gdy brakuje mu kardynalnej cechy: nie pochodzi od jednego, najwyższego rangą autorytetu w określonym społeczeństwie, zwykle zwanego suwerenem. Wątpliwości takie były zgłaszano zarówno w Wielkiej Brytanii (John Austin), jak i w Austrii. Rozwiązanie zaproponował Herbert L.A. Hart w swojej słynnej pracy „Pojęcie prawa” z 1961 r. Posłużył się przy tym metaforą sporu o znaczenie słowa „pojazd” w hipotetycznym przypadku zapisania w regulaminie publicznego parku „zakazu wjazdu pojazdów do parku”. Hart wskazuje, że niewątpliwie „Jeśli coś jest samochodem, to jest pojazdem”. Zdarzają się wszakże przypadki wątpliwe, np. czy słowo „pojazd” obejmuje również rowery, samoloty, wrotki, a można by dodać również wózki inwalidzkie¹⁵. W takich przypadkach Hart mówi: próby zbudowania adekwatnej definicji językowej będą bezowocne, należy zatem polegać nie tyle na językowej strukturze naszych wypowiedzi (w tym wypadku norm regulaminu parku), ile na sposobach używania terminu „pojazd” przez osoby posługujące się danym językiem. Decyduje więc sposób użycia języka, a nie struktura logiczna słowa lub wyrażenia. W takim kontekście H.L.A. Hart podkreśla, że nie będziemy mieli wątpliwości co do samochodów osobowych, ciężarówek i motocykli, jako pojazdów, których obecność w parku jest niepożądana. Są to tzw. centralne przypadki (*central cases*) lub przy-

¹⁴ Warto też zauważyć, że pojęcie „organizacja sportowa” w ujęciu nauk ekonomicznych może obejmować podmioty, które w ujęciu nauk prawnych zdają się nie mieć tego charakteru. Przykładem mogą być szkoły mistrzostwa sportowego, finansowane jako jednostki budżetowe i funkcjonujące na podstawie specjalnych przepisów, które przez autorów z zakresu nauk ekonomicznych są wymieniane w jednym rzędzie z klubami sportowymi (mimo oczywistych odmienności prawnych) i określane są jako „organizacje sportowe” bądź „podstawowe jednostki w skali mikro w sporcie”. Tak M. Góral, J. Górka, *KKS Lech Poznań jako przykład współczesnej organizacji sportowej* (w:) P. Kuźbik, F. Moterski (red.), *Zarządzanie w sporcie. Organizacje. Ludzie. Marketing*, Łódź 2015, s. 77–78.

¹⁵ H.L.A. Hart, *Pojęcie prawa*, Warszawa 1998, s. 174 i n.

padki uznawane za jądro znaczeniowe określonego słowa. Kłopot pojawi się natomiast przy rozstrzygnięciu, czy zakaz wjazdu obejmuje owe przypadki graniczne (penumbra, elementy cienia semantycznego danego słowa) takie jak rower czy wózek inwalidzki. W tej sytuacji władzę interpretowania należy pozostawić określonym instytucjom władczym, zwłaszcza sędziom. To oni będą mogli podjąć decyzję, czy w ramach danego stanu faktycznego należy dopuścić rowery bądź wózki inwalidzkie do przestrzeni parkowej.

Rozwiązanie Harta ma zastosowanie nie tylko w procesie decydowania na podstawie reguł prawnych i podobnych standardów normatywnych, lecz także do przesądzania kwestii merytorycznych w badaniach naukowych. Herbert L.A. Hart, powołując się na praktykę użycia słowa „prawo”, stwierdził jednoznacznie, że prawo międzynarodowe publiczne, choć nie pochodzące od suwerena, będzie prawem w ścisłym tego słowa znaczeniu, gdyż tak jest nazywane i rozumiane społecznie. Prawo boskie lub prawo naturalne takiego szeroko zakrojonego wsparcia nie mają, zatem mogą być włączone do kategorii „prawo” dopiero na podstawie dobrze uzasadnionej decyzji badacza. Jest to zwykle decyzja oparta na szerokim swobodnym uznaniu (decyzja dyskrecyjna), ale konieczna, aby nie wpaść w pułapkę otwartości znaczeniowej języka.

Powyższe stanowisko metodologiczne pozwala uniknąć sporu, czy wszystkie formy (w pierwszej mierze społecznej) aktywności odnoszące się do sportu wymagają analizy jako organizacje sportowe, czy też można wybrać spośród nich niektóre bez narażania się na zarzut niejasności lub nawet braku przekonujących kryteriów wyboru. Dlatego za takie kryterium uznano w niniejszej pracy społeczne znaczenie (doniosłość) klubów sportowych, związków sportowych, polskich związków sportowych oraz jeszcze kilku instytucji i form organizacyjnych. Inne przypadki organizacji sportowych uznano za mniej ważne dla analizy procesu organizowania i rozwoju sportu w Polsce.

Powyższe wywody odpowiadają w dużej mierze na pytanie, dlaczego właśnie kluby i związki sportowe oraz polskie związki sportowe znajdują się w centrum analizy. Dodatkowo należy wskazać na fakt, że kluby i związki sportowe są podstawowymi jednostkami organizacyjnymi we współczesnym sporcie¹⁶. Oczywiście same kluby i związki sportowe bez sportowców nie mają racji bytu, ale również ci ostatni bez klubów i związków sportowych też nie mogą funkcjonować. Naturalnie nic nie stoi na przeszkodzie, aby uprawiać daną dyscyplinę sportową bez udziału jakiegokolwiek zorganizowanej struktury. Robią to miliony ludzi, z tym że nie jest to sport w rozumieniu zorganizowanej rywalizacji sportowej. Tego rodzaju rywalizacja wymaga ustalenia reguł, zarówno reguł gry, jak i zasad organizacyjnych, terminarza, procedur, środków odwoławczych, zasad transferu graczy w trakcie i poza zasadniczym okresem rozgrywek itd. Za to wszystko odpowiadają związki sportowe oraz kluby.

¹⁶ Tak również: A.J. Szwarz, *Nowe regulacje prawne dotyczące statusu prawnego polskich klubów i związków sportowych* (w:) A.J. Szwarz (red.), *Status prawny polskich klubów i związków sportowych*, Poznań 2000, s. 24. Podobnie, w ujęciu nauk ekonomicznych w odniesieniu do klubów sportowych M. Góral, J. Górka, *KKS Lech Poznań jako przykład współczesnej organizacji sportowej* (w:) *Zarządzanie w sporcie. Organizacje. Ludzie. Marketing*, P. Kuźbik, F. Moterski (red.) Łódź 2015, s. 77–78.

Eligiusz Jerzy Krześniak – doktor nauk prawnych, adwokat; wspólnik Squire Patton Boggs Świącicki Krześniak sp. k.; studiował i szkolił się także na uniwersytetach w Niemczech (Marburg i Bonn), w Stanach Zjednoczonych w Charlotte (UNCC) i Los Angeles (UCLA); arbiter Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej oraz Sądu Arbitrażowego przy Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan; autor i współautor książek naukowych oraz wielu artykułów z zakresu polskiego, niemieckiego i amerykańskiego prawa ze szczególnym uwzględnieniem prawa handlowego (m.in. monografie *Spółka partnerska ze szczególnym uwzględnieniem spółek adwokatów i radców prawnych*, Zakamycze 2002 oraz *Spółka partnerska w systemie prawa niemieckiego i prawa amerykańskiego*, Zakamycze 2003); wskazywany jako wiodący prawnik w Polsce w corocznym rankingu dziennika „Rzeczpospolita” oraz międzynarodowych rankingach Chambers Europe i Legal 500; przewodniczący Komisji Dyscyplinarno-Regulaminowej Polskiego Związku Golfa.

Publikacja zawiera nie tylko rozważania systemowe, lecz także analizę rozwiązań instytucjonalnych i prawnych dotyczących klubów i organizacji sportowych i jest jedynym tak kompleksowym opracowaniem tej tematyki w polskiej doktrynie prawa. Uwagi odnoszące się do polskiego prawa przedstawiono w kontekście rozwiązań zagranicznych. Ponadto przeprowadzono analizę sportowego *soft law* – regulaminów i zbiorów norm dotyczących kilkudziesięciu polskich związków sportowych i międzynarodowych federacji sportowych. Monografia ma charakter interdyscyplinarny – odwołuje się do prawa cywilnego, w tym prawa spółek, jak również prawa administracyjnego, prawa konstytucyjnego oraz postępowania cywilnego, także do zasad dotyczących arbitrażu.

W książce poruszono wiele istotnych i od lat spornych zagadnień prawa sportowego, takich jak:

- charakter prawny związków sportowych i polskich związków sportowych,
- relacje pomiędzy podmiotami prawa polskiego a międzynarodowymi federacjami sportowymi,
- normatywny arbitraż przymusowy.

W opracowaniu zawarto wykładnię poszczególnych przepisów ustawy o sporcie oraz ustawy – Prawo o stowarzyszeniach; przedstawiono też ramy koncepcyjne konkretnych instytucji, które występują w prawnych relacjach sportowych. W efekcie przeprowadzonych badań sformułowano wnioski w zakresie stosowania obecnie obowiązującego prawa oraz przyszłych regulacji ustawowych.

Monografia zainteresuje zarówno prawników zajmujących się prawem sportowym, adwokatów, radców prawnych, jak i działaczy polskich związków sportowych, właścicieli i udziałowców klubów sportowych, a także sportowców.

9788380925212 W01P01

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-8092-521-2

9 788380 925212

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL